

**VAD?
HUR?
VARFÖR?**

Introduktion till akademiskt skrivande

Dana Nilsson
skrivhandledare
Akademiskt skrivstöd, UB
2025-09-11

Hur ska jag skriva?

Skrivandet är kulturellt betingat ...

→ Varje ämneskultur har sitt sätt att

- betrakta världen
- bygga ny kunskap
- uttrycka kunskap.

... men det finns vissa gemensamma konventioner.

**Vad gäller
i din kurs?**

Den här föreläsningen

- Vad är akademisk text?
- Att skriva är att göra
- Andras röster i din text
- Struktur och textbindning
- Stildrag i akademisk text
- Skrivprocessen.

Presentationen kommer att publiceras på webben:
<https://www.oru.se/utbildning/jag-ar-student/valkommen-ny-student/introduktionen/akademiskt-skrivande/>
och avpubliceras igen **den 18 september**.

Varför är skrivandet viktigt?

Skrivandet har flera funktioner. Med dess hjälp kan du ...

utveckla dina tankar, lära och reflektera

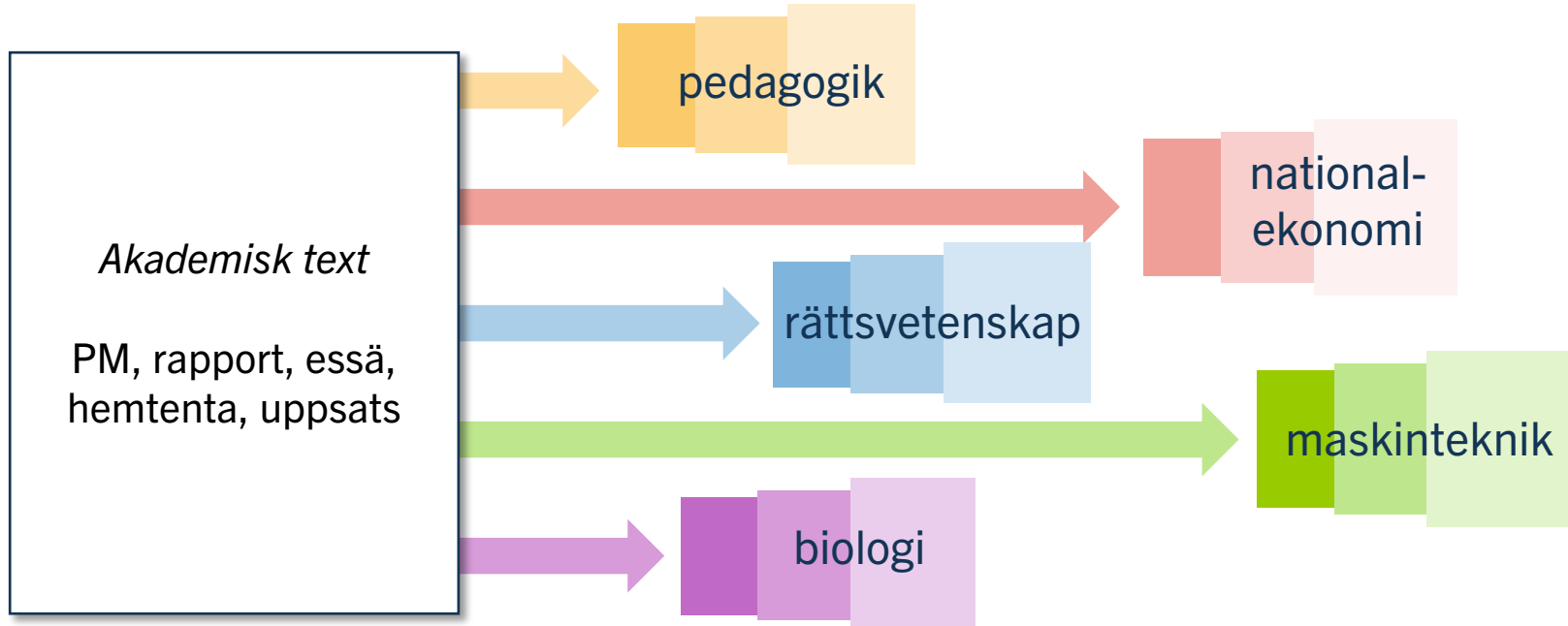
visa dina kunskaper och din förståelse av ämnet

utveckla ditt språk och skrivande

tänka vetenskapligt och bygga kunskap

Vilka texter skriver studenter?

Det finns olika typer av texter med olika namn, längd och syfte. Vissa är kunskapsredovisande färdighetstexter, andra är självständiga, kunskapsbyggande texter.

Hur får jag reda på vad som gäller?

- *Läs uppgiftsanvisningar ...*
för att förstå vad som efterfrågas.
- *Läs också betygskriterier ...*
för att ta reda på vad som bedöms och hur.
- *Stäm av med dina kurskamrater ...*
Du kan ha missuppfattat något.

Om inte annat anges
är **akademiska** läsare
din målgrupp. **Skriv för
dina kurskamrater.**

I populärvetenskapliga
texter är målgruppen
en bredare allmänhet
utan expertkunskaper.

Analysera skrivsituationen

- Vad är syftet med uppgiften?
- Vem är mottagaren? Det kan ibland vara oklart ...
- Vad är det som efterfrågas i uppgiften?
Vad ska du göra?

Att skriva är att göra

Gör det som efterfrågas i uppgiften! Läs uppgiftsanvisningar och leta efter aktiva verb. Ta sedan reda på vad de betyder.

- beskriva
- jämföra
- analysera
- diskutera
- dra slutsatser ...

Akademiska
språkhandlingar

[Vanliga uttryck och begrepp i uppgiftsformuleringar](#) (GU)

Vad utmärker akademiska texter?

- 1) Transparens
- 2) Överskådlighet
- 3) Formalitet och precision

1) Transparens

Att allt redovisas öppet

Hur andras tankar och ord
återges i texten

Hur tillvägagångssätt beskrivs
och val motiveras

Andras röster i din text

I akademiska texter kommer du sammanfatta, förklara och resonera om det du läst eller hört andra säga.

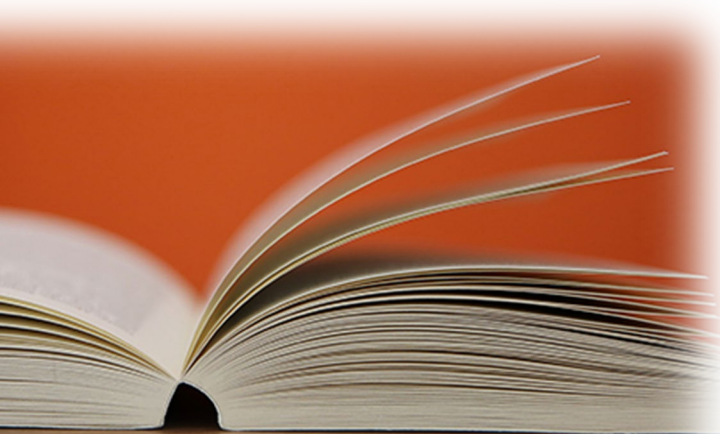
Källornas röster ska då integreras i en ny kontext som är din text och där knyts till varandra.

Signalera tydligt vad som är dina tankar och ord och vad som är källornas.

A large iceberg floating in a deep blue ocean under a cloudy sky. The small tip of the iceberg is above the water, while the much larger, jagged base is submerged. This visual metaphor represents the concept of 'Andras röster' (Others' voices) being integrated into one's own text, where the visible part is the writer's text and the submerged part is the sources being integrated.

Skriv en sammanhängande text, där enskilda röster enkelt kan urskiljas.

Referat eller citat?

- **REFERERA** för att med egna ord och meningar återge det viktigaste i ett stycke, kapitel eller bok.
- **CITERA** för att förklara ett begrepp, eller för att ta utgångspunkt i en lag eller utredning.
- Välj i första hand referat. Det visar på självständighet och bättre förståelse av källan.

Konsten att referera

- Läs källtexten flera gånger. Anteckna stödord (begrepp och nyckelord) och sammanfatta varje stycke eller avsnitt.
- Stäng boken och utgå från stödorden för att formulera huvudpoängen i det du läst i egna meningar.
- Kontrollera referatet mot originaltexten.
- Integrera referatet i din text, så att läsaren förstår vad det betyder och varför du använder källan. Glöm inte källhänvisning!

Olika referenssystem

– olika sätt att ange och förteckna källor

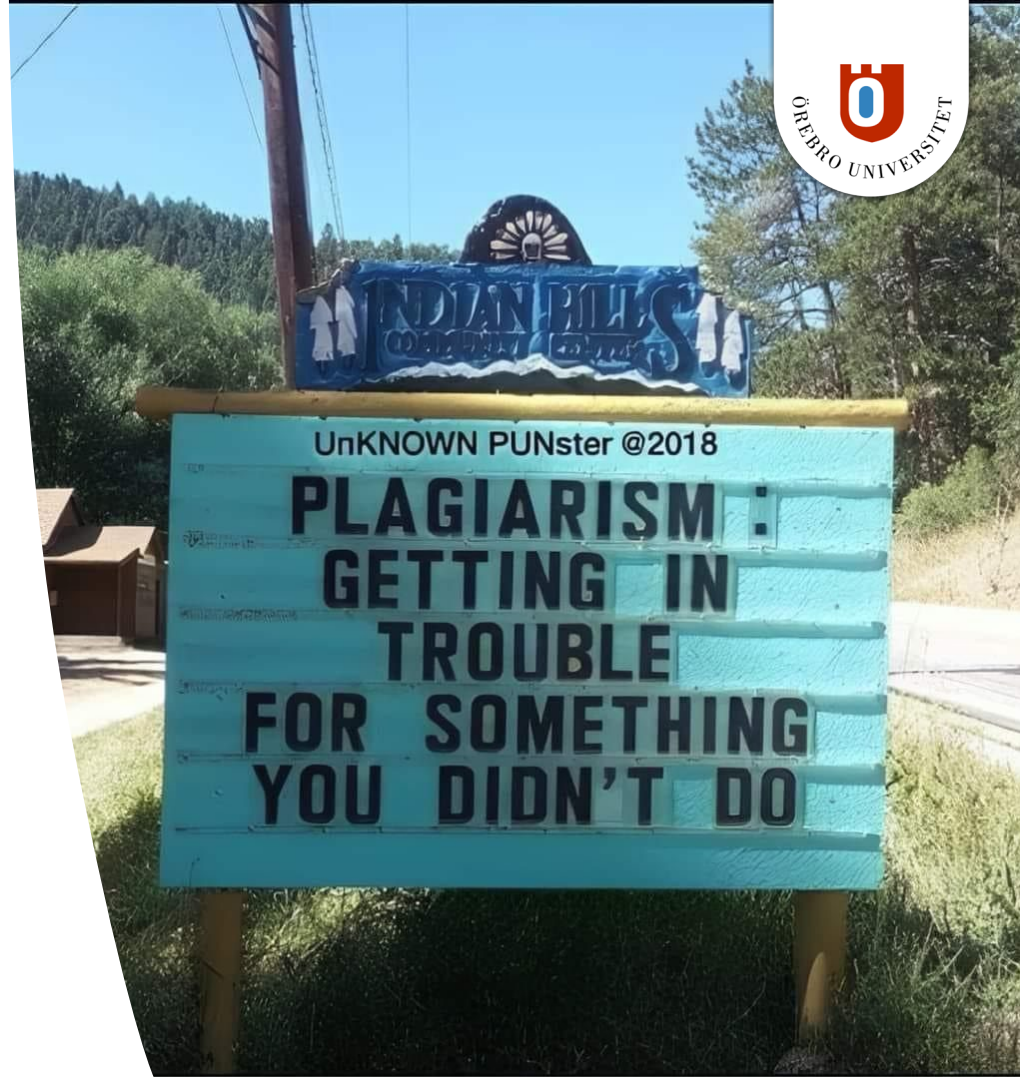
Läsaren ska kunna förstå vems tankar eller ord som presenteras i din text och hitta till källorna.

Följ anvisad referensguide eller välj en i bibliotekets läs- och skrivguide.

Undvik plagiering

Undvik att

- kopiera hela meningar och stycken ur en källa.
- låna idéer från andras arbeten och presentera dem som dina egna.
- lämna in någon annans arbete som ditt eget.
- lämna in samma text eller delar av samma text vid två olika tillfällen.
- Låt inte generativ AI skriva din text!

2) Överskådlighet

Innehållet organiseras på flera nivåer

- logisk, tydligt markerad struktur
- röd tråd
- textbindning

Den vetenskapliga textens disposition

IMRoD-strukturen

Inledning (Bakgrund, Syfte) = **VAD? VARFÖR?**

Metod och material = **HUR?**

Resultat = Vad har du kommit fram till?

Diskussion = Hur kan resultatet förstås?

*Strukturen är logisk och förväntad.
Det blir lättare att hitta information och
att förstå resultat och slutsatser.*

Strukturen i korta skrivuppgifter

- Inledande del
- Huvuddel (den största delen)
- Avslutande del

Rubriker är ofta inte nödvändiga i korta texter, men kan bidra till tydligheten.

Texten ska vara *självbärande* och kunna läsas utan instruktioner

I denna rapport beskrivs metodologiska begrepp med utgångspunkt i tidigare forskning ...

Sammanfattningsvis kan det konstateras att .../ För att sammanfatta ...

Stycket – textens viktigaste byggsten

Ett välskrivet stycke

- motsvarar **EN TANKEGÅNG**
- behandlar endast **ETT DELÄMNE**
- introducerar/tillför något **NYTT** (tema, aspekt, argument)
- innehåller en **KÄRNMENING** som fångar huvudtanken i stycket.
- **ANDRA MENINGAR** i stycket anknyter till kärnmeningen och exemplifierar, utvecklar eller förtydligar den.

Ett stycke = en tankegång = en kärnmening

Text text text text text text text text
text text text text text text text text
text text text text text text text text
text text. Text text text text text text
text text text text text text text. Text
text text text text text text text text.

Text text text text text text text
text text text text. Text text text text
text text text text text text text text
text text text text text text text text
text text. Text text text text text text
text text text text text text text. Text
text text text text text text text text.

~~Text text text text text text text text
text. Text text text text text text text
text text text text text text. Text text
text text text text text text text text
text text text text text.
Text text text text text text text text
text text text text. Text text text text
text text text text text text text text
text text text text text text text text
text. Text text text text text text text
text text text text text text text. Text
text text text text text text text text.~~

Textbindning och röd tråd

Röd tråd skapas genom att

1. innehåll som hör ihop placeras i samma stycke och ordnas logiskt.
2. **centrala begrepp** och andra **nyckelord** upprepas
→ **INNEHÅLLSLIGT SAMBAND.**
3. **sambandsord** och rätt **syftning** används
→ **SPRÅKLIGT-LOGISKT SAMBAND.**

Exempel på upprepning av nyckelord

Kärnmening

En fråga som aktualiserats är ifall handledningar ska utgå ifrån **studenters funktionsnedsättning** eller inte. Babcock och Thonus (2018) ger **språkverkstadspedagoger** rådet att inte undvika att prata om **funktionsnedsättningar** med **studenter**, då undersökningar visar att både **student** och **språkverkstadspedagog** upplever handledningssamtal där **funktionsnedsättningen** inte är adresserad som frustrerande. Därmed är det bra om **språkverkstadspedagogen** känner till **studentens funktionsnedsättning**. Att utgå ifrån **funktionsnedsättningar** riskerar dock att peka ut denna **studentgrupp**, menar debattörer inom fältet (Ries 2015; Rinaldi 2015). Genom att utgå ifrån **studentens funktionsnedsättning** blir mötets fokus att laga något som är trasigt. Mötet blir ojämnt när **studentens** person får stå tillbaka och **språkverkstadspedagogen** har all kunskap och makt om hur **studenten** ska lära sig att fungera enligt normen. Detta stämmer inte överens med (...)

(Dahl, 2021, s. 6)

Exempel på användning av sambandsord

En fråga som aktualiserats är **ifall** handledningar ska utgå ifrån studenters funktionsnedsättning eller inte. Babcock och Thonus (2018) ger språkverkstadspedagoger rådet att inte undvika att prata om funktionsnedsättningar med studenter, **då** undersökningar visar att **både** student **och** språkverkstadspedagog upplever handledningssamtal där funktionsnedsättningen inte är adresserad som frustrerande. **Därmed** är det bra om språkverkstadspedagogen känner till studentens funktionsnedsättning. Att utgå ifrån funktionsnedsättningar riskerar **dock** att peka ut denna studentgrupp, menar debattörer inom fältet (Ries 2015; Rinaldi 2015). Genom att utgå ifrån studentens funktionsnedsättning blir mötets fokus att laga något som är trasigt. Mötet blir ojämnt **när** studentens person får stå tillbaka **och** språkverkstadspedagogen har all kunskap och makt om hur studenten ska lära sig att fungera enligt normen. Detta stämmer inte överens med (...)

(Dahl, 2021, s. 6)

Snåla inte med sambandsord!

= ord som markerar olika typer av samband mellan ord, fraser, satser, meningar och stycken:

alltså, dessutom, därför, eftersom, för att, medan, men, också, på grund av, således, till exempel, trots att, vidare, även ...

Exempel på betydelse av sambandsord:

Eleverna såg skrivandet som ett problem. De använde dator (Ek, 2020).

Eleverna såg skrivandet som ett problem *eftersom* de använde datorn (Ek, 2020).

Eleverna såg skrivandet som ett problem. *Därför* använde de datorn (Ek, 2020).

3) Formalitet och precision

Textens språk bör vara

- precist och opersonligt
- korrekt och formellt

och framställningen koncentrerad.

Skriv precist

- Uttryck dig så exakt som möjligt.
- Förklara viktiga begrepp och använd dem i samma betydelse i hela texten.
- Undvik vaga, flertydiga ord som *man*, *bra*, *saker*, *en hel del* ...

Fundera en stund: Hur bra är en bra metod?
Lämplig? Vetenskaplig? Välbeprövad?

Koncentrerad framställning

- Uttryck så mycket som möjligt med så få ord som möjligt utan att tumma på begripligheten.
- Använd ett precist språk, utan vardagliga, vaga ord.
- Undvik onödiga upprepningar.
- Håll dig till ämnet och det tillåtna antalet ord i varje uppgift.

Skriv opersonligt

- Fokus i akademisk text ska vara på det avhandlade ämnet – inte på dig som skribent. Ta reda på om och när du får synas i en text i ditt ämne.
- I en reflektion får du vara mer personlig, men kom ihåg att knyta dina tankar och erfarenheter till kurslitteraturen.
- Använd inte ordet ”**man**” för att dölja din närvaro i texten.
- Använd **passiva verb** för att vara ”osynlig” i texten.

*I rapporten beskrivs X som sedan jämförs med Y.
Ekmans (2018) modell kan ses som en utvidgning av Z.*

Korrekt och formellt språk är grunden i alla facktexter

- Undvik talspråk.
- Följ språkriktighetsreglerna.
- Ta hjälp av *Svenska skrivregler* (2017), *Svenska Akademiens ordlista* (2015) och *Svenskt språkbruk* (2003).
- Använd [TorTalk](#) eller talsyntes för PDF-dokument och lyssna på din text.
- Aktivera Words stavningskontroll.

Korrekturläsning – tips

- **Låt texten vila.** Då får du distans till ditt arbete.
- **Skriv ut den.** Att läsa på papper är mer effektivt.
- **Läs texten högt.** Du kommer höra var texten hakar sig.
- **Granska olika aspekter,** helst en åt gången:
 - meningsbyggnad
 - grammatik (ordföljd, böjning, prepositioner)
 - stavning.

Lär av andra: Sätt på dig skrivglasögon

Hur gör skickliga skribenter?

Hur är texten uppbyggd?

Vilka begrepp används?

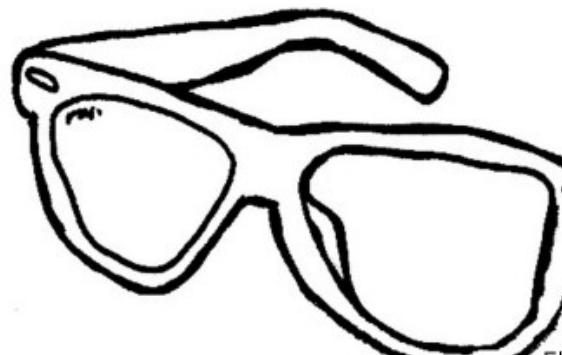
Hur ser ordvalet och meningsbyggnaden ut?

Hur presenteras andras forskning?

Hur vävs olika röster samman?

Vilka referatmarkörer används?

Var placeras källhänvisningar?

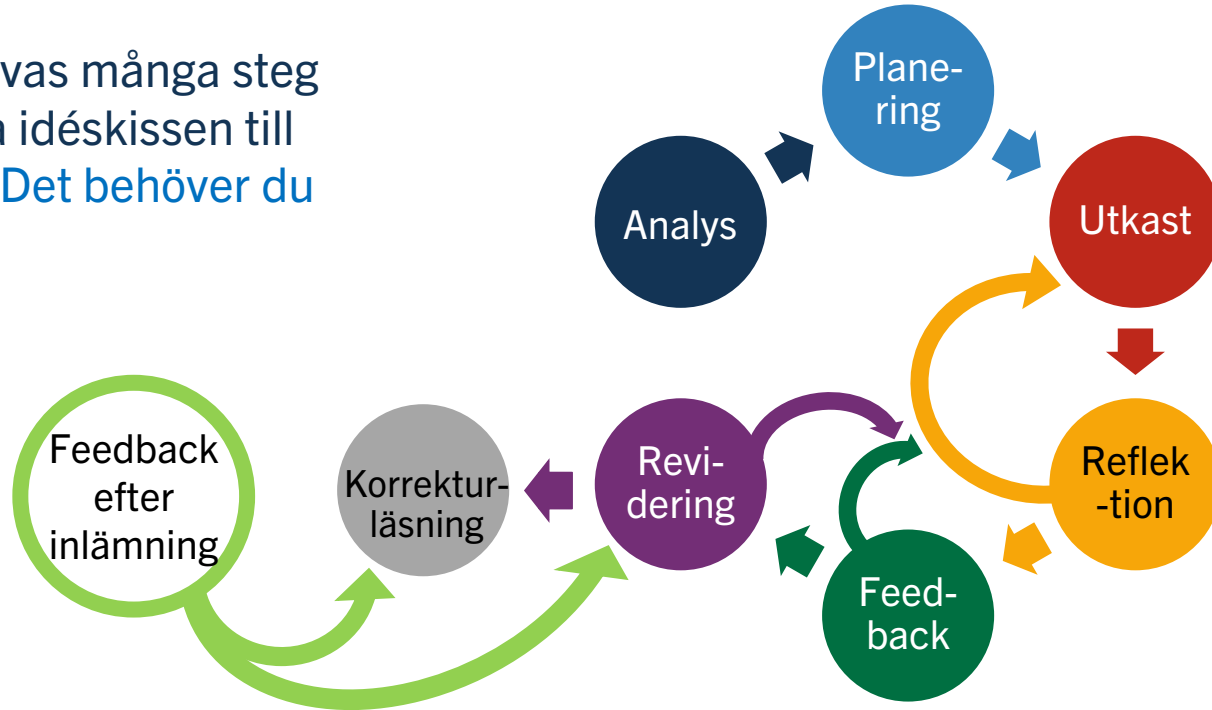

Blabla blab bal balba lbal bal balb alb. Al ba lb alb
lba lba. Lba lba lbalba lbal balb albal abl balb alba lbal
lbal blablalbl abl abl abllabl abllalab albalb albl ab. Abla
blabialb alb albl alb lalb alb alblalblalba balbla biab la
blabl.

I akademiska sammanhang är skrivprocessen inte LINJÄR!

Avsätt tid för skrivande och textbearbetning

→ Det kan krävas många steg från den första idéskissen till en färdig text. **Det behöver du planera för!**

(efter Curry & Hewings, 2013)

Ta vara på feedback

- Vad betyder den?
- Vad fungerar bra?
- Vad behöver du ändra?
- Vad behöver du lära dig mer om?

A large, solid teal arrow pointing to the right, containing the text 'Lär för framtiden!' in bold black font.

Lär för framtiden!

Stöd i akademiskt skrivande

Har du frågor om struktur, språk eller formalia?

[6]

- 1) Sök svar i bibliotekets [läs- och skrivguide](#).
- 2) Besök [drop-in](#) i bibliotekets tidskriftshörna på onsdagar, kl. 12.00–13.00 (från 24/9) eller i Zoom på fredagar, kl. 08.30–09.30 (från 26/9).
- 3) Boka [handledning](#) (ca 30 min. på plats eller i Zoom).
- 4) Ställ en kort fråga till akademisktskrivstod@oru.se

Källor

Curry, M.J. & Hewings, A. (2013). *Teaching academic writing. A toolkit for higher education*. Routledge.

Dahl, K. (2021). *En språkverkstad för alla. Språkverkstadspedagogers jurisdiktion över arbetet med studenter i studiesvårigheter* [Examensarbete i specialpedagogik, Uppsala universitet].
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1546739/FULLTEXT01.pdf>

Dysthe, O., Herzberg, F. & Hoel, T. L. (2011). *Skriva för att lära. Skrivande i högre utbildning* (2 uppl.). Studentlitteratur.

Bilder

- [1] <https://illvet.se/manniskan/forskare-avgor-lar-man-sig-bast-genom-att-skriva-for-hand-eller-pa-tangentbord>
- [2] <https://nft.nu/en/transparens-vagen-till-nojda-och-trygga-kunder>
- [3] <http://www.pvisoftware.com/blog/tag/hthp-wells/>
- [4] <https://www.thoughtco.com/definition-of-accuracy-in-science-604356>
- [5] <https://www.coop.se/recept/vardagstips/tradgard/ogras/>
- [6] <https://neuro.se/forening/foereningar-a-oe/goeteborg/laestips/kompassen-artiklar/hjaelp-till-sjaelvhaelp/>